

PETER HAGEDOORN WAARSCHUWT BELEIDSMAKERS:

'DIGITALISERING IN JUISTE BANEN LEIDEN'

Er komt een digitale samenleving tot stand met een totaal ander karakter dan de klassieke samenleving die iedereen kent. De globalisering en digitalisering zorgen ervoor dat de 'echte' en de 'virtuele' wereld samenvloeien. En die 'nieuwe wereld' functioneert totaal anders dan de klassieke samenleving. Dit vraagt om andere structuren en regels, zo bepleit Peter Hagedoorn in zijn boek *De vloeibare samenleving*.

We kennen je als oud-CIO, winnaar van de CIO of the Year Award in 2005 en columnist met een scherpe pen als het gaat om de ontwikkelingen binnen het bestuurlijke IT-vakgebied. Waarom een boek over een sterk maatschappelijk thema?

"De ontwikkelingen binnen het IT-domein staan niet los van hetgeen ik in mijn boek beschrijf. In slechts enkele decennia zijn economie en samenleving grotendeels gedigitaliseerd. Elke burger kan op ieder moment weten wat er waar ook ter wereld gebeurt en is 24/7 online. Dit alles heeft enorme effecten op de manier waarop samenlevingen en economieën functioneren. Niet langer is de fysieke wereld van alledag het belangrijkste, maar vormt de digitale wereld feitelijk de wereld waarin mensen letterlijk voor een groot deel werken en leven. Er komt als het ware een digitale laag over de klassieke wereld heen, die alles met alles verbindt en daardoor tevens kortsluitingen creëert in de klassieke manier van leven."

Richt je je met het boek primair op IT-verantwoordelijken, of mik je met [ROM] De vloeibare samenleving[/ROM] op een breder publiek?

"Een grote groep mensen zou zich aangesproken moeten voelen. Beleidsmakers, ondernemers en politici beseffen onvoldoende dat het nieuwe digitale domein een betrekkelijk wetteloze eigen wereld aan het worden is, waarbij alles letterlijk overhoop wordt gehaald. Die digitale wereld behoort, net als de klassieke samenleving, bestuurd en geregeerd te worden. Zo niet, dan kunnen de gevolgen voor de samenleving desastreus zijn. In mijn boek maak ik duidelijk dat klassieke oplossingen niet werken voor de digitaliserende samenleving en dat deze daarom een eigen bestuurlijke ordening moet krijgen. Deze zal anders zijn dan de klassieke politieke structuren. Het wordt tijd dat politici en beleidsmakers gaan werken aan andere bestuurlijke modellen voor deze nieuwe samenleving."

Waar gaat het qua economie, technologie en samenwerking volgens jou heen? En wat doen de traditionele machten verkeerd?

"De digitale wereld is in zijn aard gren-

zeloos; plaats en tijd hebben een andere functie en relevantie. De menselijke geest en creativiteit zijn de norm voor de opbouw van allerlei nieuwe digitale werelden die zijn losgezongen van de fysieke omgeving. Deze digitale structuur kent geen hiërarchie, regels of wetten. En net zoals internet geen bestuur heeft, heeft de digitale structuur dat ook niet. Maar omdat er ogenschijnlijk, uiterlijk, niets aan de klassieke wereld is veranderd, blijven beleidsmakers en politici acteren alsof deze digitale nieuwe werkelijkheid niet echt bestaat.”

Geldt die geringe mate van aanpassing ook voor de andere actoren, zoals consumenten, werknemers, enzovoorts?

“Steeds meer mensen werken en recreëren in de digitale ruimte, ze worden digitaal mobiel. Hierdoor wordt de traditionele economie in rap tempo naar deze digitale omgeving gedwongen. De gevolgen zijn enorm. Globalisering is slechts een van de gevolgen van de brede inzet van allerlei nieuwe technologieën. Andere gevolgen zien we dagelijks om ons heen: de huidige vluchtelingenstromen, disruptie in allerlei sectoren, nieuwe politieke tegenstellingen tussen globalisten en populistten, uitbarstingen van wereldwijd nepnieuws, cybercriminaliteit en kwaadwillende overheden die andere landen hacken.”

“BELEIDSMAKERS EN POLITICI ACTEREN ALSOF DE NIEUWE WERKELIJKHEID NIET BESTAAT”

Je stelt dat deze nieuwe digitale structuur eigen besturingsmechanismen nodig heeft, zoals we die ook hebben in de klassieke wereld.

“Klopt. Omdat de digitale wereld internationaal, wereldwijd functioneert schiet nationale wet- en regelgeving schromelijk tekort. Het werkt contraproductief en vergroot de rechtsonzekerheid, omdat wereldwijde digitale dienstverlening juist

gebruik zal maken van de verschillen in nationale rechtssystemen. Overheden moeten daarom gezamenlijk en internationaal digitale agenda's opstellen om de effecten van de snelle wereldwijde digitalisering, die ik dus de 'vloeibare samenleving' noem, in goede banen te leiden.

AFWISSELENDE LOOPBAAN

Peter Hagedoorn is opgeleid als natuurkundig ingenieur en heeft een loopbaan gevolgd waarbij hij afwisselend heeft gewerkt voor de publieke sector en het bedrijfsleven. Zo werkte hij bij Shell, het Ministerie van Economische Zaken, Bull-Nederland, RAET, Hagemeyer en Océ. Daarnaast was hij de eerste voorzitter van het CIO Platform Nederland, in welke hoedanigheid hij tevens in de board zat van de European CIO Association. Later werd hij benoemd tot secretaris-generaal van deze organisatie. Hagedoorn was in 2005 de allereerste CIO of the Year.

Ook de negatieve effecten kunnen slechts beteugeld worden door een mondiale aanpak. Niet alleen rondom de grote veranderingen die optreden in de arbeidsmarkt als gevolg van automatisering en robotisering. Het gaat ook om de mogelijkheden die criminelen, terroristen en kwaadwillende overheden hebben om de digitale ruimte ongezien te benutten voor negatieve activiteiten.”

De samenleving zal duidelijk anders gaan functioneren, maar zit ook de mens zelf in een groot veranderingsproces?

“Waar in de klassieke maatschappij de mens primair een fysiek wezen is, be-

stuurd door zijn hersens om te leven, werken, recreëren, grotendeels vanuit één locatie, wordt de mens in de digitale wereld primair een informatiewerker, steeds meer in internationaal verband, waarbij de locatie van zijn fysieke wezen irrelevant is. De digitale ruimte – beter: de vele digitale ruimtes – worden de nieuwe werkelijkheden. Voor de een is dat een digitale financiële wereld, voor de ander de wereld van gaming, en voor een derde kan dat cybercriminaliteit zijn. Al deze digitale werelden, die vrijwel altijd internationaal functioneren, kennen eigen regels, gewoonten, conventies, maar staan in de praktijk los van de klassieke nationale indelingen. Deze digitale werelden liggen als een soort internationale digitale sectoren over de klassieke samenleving heen, die wereldwijd uit een lappendeken van landen bestaat.”

Wat kunnen we als managers, bestuurders en als consumenten doen om klaar te zijn voor de vloeibare samenleving?

“Het is nauwelijks voor te stellen hoe alle ontwikkelingen op het digitale vlak precies gaan lopen. Het is zeer complex en ook ik heb geen ultieme glazen bol. Wel ben ik ervan overtuigd dat beleidsmakers en andere hoge functionarissen, veel sneller dan nu gebeurt, een start moeten maken met het doorgronden van de effecten van de digitalisering om de digitalisering in goede banen te leiden. Zo kunnen we voorkomen dat het totaal uit de hand loopt. In het laatste hoofdstuk heb ik een projectie op het jaar 2117 geschreven, om de lezer een concrete voorstelling te geven van de manier waarop de ontwikkelingen mogelijkzoudens zouden kunnen lopen, indien het wereldwijd tot goede afspraken komt. Die vloeibare samenleving is in mijn ogen een wenkend perspectief.”

